

ALKOL MADDE KULLANIM BOZUKLUĞU TANILI HASTALARDA COVID-19 DÖNEMİNİN ETKİLERİNE İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME

Emine Ebru Halıcı, Tuğçe Toker Uğurlu

Pamukkale Üniversitesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Denizli

GİRİŞ VE AMAÇ: Bu çalışmanın amacı bir AMATEM kliniğine ayakta başvuran alkol-madde kullanım bozukluğu tanılı hastalarda COVID-19 döneminin madde kullanımları, bırakma deneyimleri gibi bağımlılık özellikleri üzerine etkilerini değerlendirmek ve ilişkili faktörleri saptamaktır.

YÖNTEM: Pamukkale Üniversitesi Psikiyatri ABD AMATEM polikliniğine çalışmanın yapıldığı iki aylık süre içinde başvuran alkol-madde kullanım bozukluğu tanılı hastalara COVID-19 döneminin etkilerine ilişkin anket formu uygulandı. Çalışmaya 34 hasta katıldı. Katılımcılara uygulanan ankette sosyodemografik veriler, madde kullanım özellikleri, COVID-19 döneminin madde kullanımları üzerine etkileri, kendisinin ve yakınlarının COVID-19 enfeksiyonu geçirip geçirmediği, kendisinin COVID-19 enfeksiyonuna yakalanma riskini nasıl değerlendirdikleri gibi sorular yer almıştır. Çalışma Pamukkale Üniversitesi Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır.

BULGULAR: Çalışmaya 1'i kadın (%8,8), 33'ü erkek (%91,2) olmak üzere toplam 34 hasta katıldı. Hastaların ortalama yaşı 25,3±5,4 (19-38), %58,8'i bekâr, %67,6'sı ortaokul mezunu, %61,8'i çalışıyor, %97,1'i ailesiyle yaşıyordu. Ortalama madde kullanım süresi 8,3±3,7 (2-17) yıl olarak saptandı. Hastaların %8,8'inin alkol, %44,1'inin eroin, %41,2'sinin esrar, %5,9'unun metamfetamin kullanım bozukluğu tanısı mevcuttu. Hastaların %97'si sigara kullanmaktaydı. % 32,4'ü pandemi döneminde kullandığı madde miktarının değişmediğini, %44,1'i arttığını, %23,5'i azaldığını belirtti. Hastaların % 73,5'i bu durumu pandemiye bağlamamakta, %26,5'i ise bağlamaktaydı. Pandemi döneminde %64,7'sinin bırakma deneyimi olduğu, %35,3'ünün olmadığı saptandı. Hastaların %11,8'inin kronik bir hastalığı olduğu, %32,4'ünün ailesinde kronik bir hastalık olduğu, %8,8'inin HCV pozitif olduğu bulundu. %20,6 hastada, dördünde depresyon, birinde DEHB, birinde Travma Sonrası Stres Bozukluğu (TSSB) ve birinde anksiyete bozukluğu olmak üzere ek bir psikiyatrik hastalık olduğu saptandı. Kendisi ve yakınlarında COVID-19 enfeksiyonu öyküsü olanların oranı sırasıyla %5,9 ve %14,7 idi. Hastaların %44,1'i COVID geçirme riskini düşük, %35,3'ü yüksek olarak belirtirken, %20,6'sı herkes kadar riskli olduğunu belirtti. İlköğretim mezunu olanların %53,8'i (n=14), lise mezunu olanların ise %12,5'i (n=1) COVID geçirme risklerinin düşük olduğunu düşünmekteydiler (p=0,034).

TARTIŞMA VE SONUÇ: COVID-19 pandemi döneminde hastalar büyük oranda madde kullanımlarının arttığını düşünürken, bu durumu pandemi dönemi etkilerine bağlayanların sayısı düşük bulundu. Eğitim seviyesi düştükçe hastaların COVID-19 enfeksiyonu geçirme risklerini daha düşük algıladıkları saptandı.

Anahtar Kelimeler: Alkol, bağımlılık, coronavirus, madde

TABURCULUK SONRASI İKİNCİ YILDA PSİKOTİK BOZUKLUK HASTALARININ TEDAVİ UYUMU VE İŞLEVSELLİK AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Ulaş Korkmaz, Selçuk Özdin, Ece Çulhacı

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Psikiyatri Anabilim Dalı, Samsun

GİRİŞ VE AMAÇ: Psikotik bozukluk hastalıklarında tedavi uyumsuzluğu önemli bir sorun olabilmektedir. Kontrollerini aksatan hastaların kullandıkları ilaçları aksatma eğilimi gösterdikleri bilinmektedir. Taburculuk sonrası bir yıl içinde tedavi uyumsuzluğu olan hastaların daha sık hastane yatışlarının olduğu ve işlevselliklerinin daha bozuk olduğu bulunmuştur. Ayrıca tedavi uyumsuzluğu ile sosyal destek yetersizliği ve iç görü azlığı ile ilişkili bulunmuştur.

YÖNTEM: Çalışmaya 30.06.2018-01.01.2019 tarihleri arasında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Tıp Fakültesi (OMÜ) Psikiyatri servisinde yatarak tedavi gören ve taburcu olduktan sonraki bir yıl içinde aranarak çalışmanın ilk kısmına dahil edilen psikotik bozukluk tanılı hastalar dahil edilmiştir. Hastaların sosyodemografik verileri ve hastalıkları ile ilgili klinik bilgiler ilk çalışmadan elde edilmiştir. Hastalar telefon ile aranmış güncel hastalık durumları ile ilgili bilgi alınmıştır. İlk çalışmada olduğu gibi telefon ile hasta ve yakınları ile görüşülerek Morisky Tedavi Uyum Ölçeği (MTUÖ), Klinik Global İzlenim Ölçeği (KGİÖ) ve Kısa İşlevsellik Değerlendirme Ölçeği doldurulmuştur. Çalışma için OMÜ Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 2021/101 sayısı ile onay alınmıştır.

BULGULAR: İlk çalışmada aranan 39 hastadan üçü taburculuklarının ikinci yılları içinde ölmüştü. Ayrıca iki hastaya da ulaşamamıştır. Dolayısıyla çalışmaya 34 hasta alınmıştır. Alınan hastaların 23'ü erkek, yaş ortalaması 38,6±10,9'du. Hastaların 13'ü taburculuk sonrası iki yıl içinde yeniden hastane yatışı olmuştur. Kısa İşlevsellik Değerlendirme Ölçeği ortalama puanı 30,29±17,18, MTUÖ ortalama puanı 2,52±1,61, KGİÖ-Hastalık Şiddeti, Düzeltme, Yan Etki Şiddeti ortalama puanları sırasıyla 4,14±1,47, 3,41±1,28, 1,73±0,61'dir. Tedavi uyumu kötü hastaların daha sık hastane yatışının olduğu (p: 0,020), işlevselliklerinin (p:0,009) ve düzeltme düzeylerinin (p:0,019) daha düşük ve hastalıklarının daha şiddetli (p:0,026) olduğu saptanmıştır. Taburculuk sonrası iki yıl içinde yeniden hastane yatışı olan hastalarda birinci yıl verilerine benzer şekilde işlevselliğin (p:0,005) ve tedavi uyumunun (p:0,005) daha düşük, hastalık şiddetinin daha yüksek (p:0,016) olduğu bulunmuştur.

TARTIŞMA VE SONUÇ: Tedavi uyumunun kötü olması psikotik bozukluk için birçok olumsuz sonuç ile ilişkilendirilmiştir. Tedavi uyumu şizofreni hastalarında değerlendirme yöntemlerine göre farklılık göstermekle birlikte zaman içinde azalma eğiliminde olmaktadır. Sosyal destek ve hastane tabanlı izlem gibi girişimlerin tedavi uyumuna katkı sağladığı bilinmektedir. Antipsikotik tedavinin birinci yılı içinde dermatolojik yan etkiler dışındaki yan etkilerin zaman içinde azaldığı gösterilmiştir. Tedavi uyumu ve işlevsellik düzeyleri ile antipsikotiklere yönelik tutum arasında ilişki mevcuttur.

Anahtar Kelimeler: Psikotik bozukluk, tedavi uyumu, işlevsellik